

SAF-T – implikasjoner for revisorer og regnskapsførere

Statsautorisert revisor
Erik Friisk
Deloitte

Advokat
Jon Henry Askevold Rosseland
Deloitte

Siviløkonom
Tore Inge Flaa
Deloitte

Artikkelen gir en kort introduksjon til SAF-T og belyser utfordringer og muligheter revisorer og regnskapsførere står overfor som følge av implementeringen.

SAF-T kort oppsummert

Standard Audit File Tax, forkortet SAF-T, er en OECD-utviklet elektronisk standard for rapportering av regnskapsdata fra virksomheter til skattemyndighetene. Standarden angir hvilke regnskapsdata som skal utveksles og hva slags struktur dataene skal ha. SAF-T, med lokale tilpasninger, er allerede implementert i et knippe europeiske land, deriblant Luxemburg, Nederland, Portugal, Frankrike og Polen. I Norge har SAF-T sitt utgangspunkt i to separate initiativer. Skatteetaten utredet konsekvensene ved innføring av SAF-T for rapporteringsformål, mens Regnskap

Norge vurderte mulighetene for å etablere en standard for overføring av regnskapsinformasjon mellom ulike systemer. En felles gruppe bestående av Revisorforeningen, NHO, Regnskap Norge og Skatteetaten ble deretter etablert, og i 2014 anbefalte denne gruppen å innføre OECDs SAF-T-standard i Norge. Skattedirektoratet fastsetter innhold og format for standarden, og SAF-T ble i utgangspunktet foreslått innført som obligatorisk ordning fra 1. januar 2017. Ved årsskiftet var Finansdepartementet ikke ferdig med å behandle høringsvarene tilknyttet SAF-T. Med bakgrunn i dette og høringsvarene, hvorav flere høringsinstanser kritiserte den korte tidsfristen, forventes det at SAF-T vil bli en frivillig ordning frem til 1. januar 2018.

Vil gjelde de fleste bokføringspliktige virksomheter

SAF-T er foreslått innført gjennom en endring i bokføringsforskriften og vil gjelde så godt som alle bokføringspliktige virksomheter. Unntakene er virksomheter som er unntatt plikten til å ha bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig, dvs. virksomheter med mindre enn fem millioner kroner i omsetning, eller som har færre enn 600 bilag i året. Dersom disse virksomhetene likevel har bokførte opplysninger elektronisk tilgjengelig, blir de omfattet av kravet. Skatteetaten vil i første fase kunne kreve rapportering etter standarden ved kontroll og bokettersyn, men har også gitt uttrykk for at SAF-T på sikt vil kunne anvendes i forbindelse med løpende rapportering. Første versjon av SAF-T vil inneholde krav til rapportering av kontospesifikasjoner, herunder alle posteringer i hovedboken, mot kunder og mot leverandører. I tillegg settes det krav til bruk av en standardisert kontoplan og standardiserte

MVA-koder. Fra myndighetenes side er det skissert en stegvis implementering av SAF-T hvor følgende elementer inngår i de ulike versjonene:

- Versjon 1: Kontospesifikasjoner (hovedbok), kunde- og leverandørreskontro, og MVA-behandling.
- Versjon 2: Detaljerte fakturaopplysninger.
- Versjon 3: Bevegelser i perioden for varelager og anleggsmidler.

Dataanalyser

Standardisert rapportering gir i tillegg mulighet for mer sofistikerte analyser i Skatteetatens ettersynsvirksomhet. I første omgang har Skatteetaten kommunisert at de kun vil kreve SAF-T-filer fra selskaper som er plukket ut til kontroll eller ettersyn, men på sikt er det sannsynlig at SAF-T-filene vil benyttes som datagrunnlag til modeller for utvelgelse til kontroll og ettersyn. Dersom analysene er gode, øker sannsynligheten for å trekke ut de riktige selskapene. Analysene kan skreddersys for ulike bransjer for å øke presisjonsnivået ytterligere. Skatteetatens ettersyn kan derfor effektiviseres betraktelig. Det standardiserte datagrunnlaget vil gi økte muligheter for andre enn Skatteetaten.

Revisors utfordringer

For revisorer er det lite tvil om at denne utviklingen vil påvirke arbeidshverdagen. På kort sikt vil SAF-T kunne gi muligheter med tanke på dataanalyse og effektivisering av revisjonen. Samtidig vil dette kreve en grad av omstilling i bransjen. Kravet til bruk av analyse- og databehandlingsverktøy vil øke. Manuelt arbeid vil kunne overlates til modeller eller analyse-

DATAANALYSE: SAF-T vil kunne gi muligheter med tanke på dataanalyse og effektivisering av revisjonen. I Skatteetatens ettersynsvirksomhet gir standardisert rapportering mulighet for mer sofistikerte analyser.

verktøy, men anvendelsen og tolkingen av resultatene vil likevel være avgjørende for om revisor vil klare å utnytte mulighetene til å utføre en effektiv revisjon. Analyseverktøyene vil derfor ikke nødvendigvis gi oss svarene, men vil kunne bidra til at svarene blir funnet på en mer effektiv måte. Effektiv bruk av SAF-T i revisjon er således meget viktig for revisjonsselskaperes konkurransedyktighet. SAF-T åpner også muligheten for tilleggsrådgivning for revisjonsklientene på en rekke områder. Dette kan for eksempel være kvalitetskontroll av rapporteringen og bistand med implementering eller referansetesting (benchmarking) av nøkkeltall og andre analyser som skaper innsikt i selskapers drift.

Regnskapsførerens utfordring

Det oppleves at flere regnskapsførere ikke mener at SAF-T vil medføre noen særlige utfordringer for dem. Bakgrunnen for dette er en forventning om at systemleverandørene vil komme med en ferdig såkalt «plug and play»-løsning. For enkelte syste-

mer er dette kanskje tilfellet, men i de fleste tilfellene vil regnskapsfører selv måtte gjennom en ikke ubetydelig implementeringsjobb for å kunne levere bokførte opplysninger på SAF-T-format. Flere systemleverandører har gitt uttrykk for at de vil levere en tilleggsfunksjon eller modul som regnskapsførere selv må tilpasse virksomheten og systemarkitekturen.

I regnskapsavdelinger hvor bokførte opplysninger er oppsplittet eller foreligger i ulike forsystemer, vil utfordringene knyttet til implementering være større enn for regnskapsavdelinger som har alle opplysninger i samme system og utelukkende benytter seg av standard funksjonalitet uten tilpasninger. Regnskapsavdelinger med egenutviklet regnskapssystem vil selv måtte utvikle en SAF-T-løsning. For enkelte regnskapsavdelinger vil det være naturlig selv å implementere eller utvikle SAF-T-funksjonalitet, mens for andre vil det være naturlig å se i retning av eksterne leverandører på området. Flere revisjons- og rådgivingselskaper tilbyr alt fra enklere

og mindre sofistikerte SAF-T-konverterere til mer avanserte SAF-T-rapporterings- og analyseløsninger. Slike tredjepartsløsninger vil kunne være et godt alternativ hos regnskapsavdelinger i virksomheter med flere systemer, kompleks systemarkitektur, hyppige endringer f.eks. som følge av oppkjøp eller lignende, eller hos virksomheter som omfattes av SAF-T i flere land og har behov for en unison tilnærming til SAF-T på tvers av landegrens.

Økt behov for internkontroll

SAF-T medfører også et økt behov for internkontroll for å sikre kvalitet i rapporteringen ettersom myndighetene vil øke kvaliteten i kontrollene på sin side, både i omfang og dybde. Interne og eksterne regnskapsførere vil kunne forvente at kvaliteten på rapporteringen må sikres gjennom robuste interne kontroller. Eksempelvis vil rapporteringen måtte kvalitetssikres gjennom avstemminger mot øvrig rapportering som skattemeldingen (selvangivelsen), MVA-oppgaver, årsregnskapet, internpriseringsrapportering osv. Andre eksempler kan være kontroller knyttet til at systemene og input til SAF-T stemmer, datakvalitet og kontroller av skatte- og mva-teknisk behandling av transaksjoner.

Enklere å bytte regnskapssystem – økt konkurranse

Fra myndighetenes side er SAF-T-implementeringen hovedsakelig motivert av å forenkle rapporteringen og økte analysemuligheter. I tillegg til dette vil en viktig konsekvens av SAF-T for regnskapsførere være økt mobilitet mellom regnskapssystemene. Det vil være både utfordringer og muligheter knyttet til dette for regnskapsførerne. Å flytte data fra et regnskapssystem til et annet skal bli enklere ettersom det i teorien kun er å laste inn SAF-T-filen. Oppstartskostnaden ved bytte av ekstern regnskapsfører reduseres dermed. Faktorer som selskapets størrelse og kompleksitet vil være avgjørende for betydningen av denne kostnadsbesparelsen. Samtidig vil kostnaden ved bytte av regnskapssystem reduseres. Dette kan medføre at flere velger å bytte regnskapssystem enn det man har observert tidligere. Det kan også tenkes at en ser en flukt til leverandører som er tidlig ute med å presentere en fullgod løsning for rapporteringen. Effekten av kravet om SAF-T-rapportering er ukjent, men det peker uansett mot mer konkurranse i bransjen, både for systemleverandørene, de eksterne regnskapsførerne og revisorene.